

DICȚIONARUL REFACERII

JOHN FREEMAN

Traducere de Alina Cristea

BLACK BUTTON BOOKS

CUPRINS

9	Prolog
15	[Agitate] Agitație
23	[Body] Corp
27	[Citizen] Cetățean
29	[Decency] Decență
33	[Environment] Mediu
37	[Fair] Drept
41	[Giving] Generozitate
45	[Hope] Speranță
49	[I] Eu
55	[Justice] Justiție
59	[Killing] Crimă
65	[Love] Iubire
69	[Monument] Monument
75	[Norms] Norme
79	[Optimism] Optimism
85	[Police] Poliție
91	[Questions] Întrebări
97	[Rage] Furie
101	[Spirit] Spirit
107	[Teachers] Profesori
113	[Usurp] Uzurpare
117	[Vote] Vot
123	[Women] Femei
129	[X] Anonim
135	[You] Tu
139	[Zygote] Zigot
143	Postfață
149	Mulțumiri

[AGITATE] AGITAȚIE

Suntem furioși și rușinați, dar mai presus de orice suntem apatici. Știm că cei care dețin puterea se bazează asta. Au înțeles exact cât de metastazată e apatia. Cât de mult? Polițiștii și soldații pot uide cu brutalitate chiar sub ochii noștri și să scape nepedepsiți. Politicienii pot minți. Pot înșela. Guvernele ne pot otrăvi apa și hrana. Partidele pot măslui alegeri cu nerușinare, mândrindu-se apoi cu victorii răsunătoare. Iar cei aleși pe muchie ne pot prăda trezoriile în timp ce critică guvernul pentru ineficiență. Să vedem toate acestea – și le-am văzut – a fost mai mult decât demoralizant, dar ce putem face? Să ne ferim privirea? Să nu ne mai plătim taxele? Între timp sistemul de disidență și implicare civică nu funcționează. Câți bancheri au fost trimiși la închisoare în timpul ultimei crize financiare? Câți polițiști sunt condamnați pentru că au împușcat civili neînarmați? Ce eforturi s-au făcut pentru a evita măsluirea alegerilor? Cine plătește când o companie farmaceutică înregistrează profituri record pe seama zecilor de mii de oameni pe care i-a transformat în dependenți de analgezice? Și câți oameni și-au pierdut casele? Câți oameni din clasa muncitoare au rămas fără nicio speranță? Câți au ajuns la închisoare pentru că au agresat vreun polițist? Câte persoane de culoare sunt încă după gratii pentru că au fumat un joint? Câte au fost deportate – alungate în sud, în nord sau în munți, departe de locul în care își doreau doar să trăiască?

Asistăm la unul dintre cele mai mari transferuri de avere și putere din istoria omenirii și aproape că nu există revolte. Protestele apar și dispar. Indignarea cetățenilor e controlată prin violență, prin uzul de forță – nemilos de-a dreptul – din metropole și orașe. Celor care aplică legea nu le pasă dacă sunt

filmați. Au nevoie ca o parte din ceea ce fac să fie filmat pentru ca noi să vedem cum se manifestă impunitatea puterii. Altfel, mesajul nu ajunge la țintă. Pot face ce vor. Iar noi, tovarășii de călătorie ai protestatarilor și ai celor care plătesc cu propriul corp pentru propriile convingeri – sau pur și simplu pentru că există – ne abținem. Cu ajutorul Internetului. Am construit această mare mașinărie, această închisoare circulară, postare cu postare. Privim, facem declarații, ne plângem, totul merge înainte și, în felul acesta, agitația duce la apatie. Iar apatia duce la și mai multă agitație digitală. Furia și indignarea ne fac să ne simțim singuri, iar incapacitatea noastră de a fi singuri este folosită împotriva noastră. Ideea că empatia înseamnă acțiune a fost folosită împotriva noastră; așa că ne rămâne doar să vorbim unii cu ceilalți și să încercăm să păstrăm un surogat al limbajului atât de vandalizat. Un corp e un corp, nu un cumul de date; un fapt e un fapt, nu latura subiectivă a unei argumentații. Acum, schimbările din acest spectacol al violenței pe care îl numim „viața modernă” se accelerează. Dar a atins viteza ultimă, la care totul devine diform. Simpla încercare de a ține pasul și de a documenta evenimentele unei zile pare un job cu normă întreagă. Ajungi să te simți ca un nebun doar pentru că încerci. Și, chiar dacă ai putea ordona toate monstruozitățile care au loc în momentul de față, tot nu ar fi de ajuns.

Nu e îndeajuns să știi că se petrec nedreptăți. Trebuie să învățăm să transformăm informația în acțiune, nu în apatie, fiindcă în aceste vremuri, apatia contaminează o parte importantă a populației. Informația nu doar că duce la apatie, ci o cauzează. Ne îngropăm în conștientizare. Știm că trupurile noastre nu stau umăr la umăr cu propriile convingeri, noi cei cu trupurile apărute de pielea albă, de libertate, de lipsa oricărei proiecții discriminatorii. Apatia noastră – care se concretizează într-o pasională (ne)implicare – e parte a motivului pentru care lupta continuă să fie luptă și nu virajul către dreptatea adevărată.

Apatia noastră a transformat lupta în divertisment. Apatia noastră a transformat empatia în experiență consumabilă.

Trăim vremuri agitate. Cum altfel am putea descrie felul în care se simte acum viața? De parcă o sfoară aspră ne-ar zdreli pielea învinețită, trezind-o la viață în cel mai dureros mod. Organele noastre de simț sunt acum răni deschise, sunt perpetuu alerte. Forțele întunecate s-au pus în mișcare. Le simțim ca pe lovitura unei cizme, ca pe o rază de lumină răsărită din mâna puterii. O mașină care încetinește în dreptul nostru, știind că ar trebui să ne temem. Odată, astfel de gesturi se petreceau în întuneric. Sau cel puțin în semitransparența umbrelor. Acum, pare că agresorii nu trebuie să se mai ascundă. Și poate că nici nu au făcut-o vreodată.

Acel sentiment, acel val de adrenalină și neliniște care năvălește în corpurile noastre în astfel de momente e frica. Propriul corp ne spune că ceva nu e în regulă. E un instinct animalic ce nu dispare niciodată, indiferent cât de mult timp am sta la birou, cu deprinderile noastre civilizate. Ce fel de civilizație, însă? Pentru aceia dintre noi protejați de culoarea pielii, unul dintre aspectele ciudate ale vieții contemporane este că putem fi martori la frica altora, amăgindu-ne cu un soi de ușurare bolnavă că măcar nu suntem în locul lor. Astfel ne testează sistemul. Cât ești dispus să privești? De câte inundații e nevoie ca să nu mai folosești mașina? Cât de mult ești gata să sacrifici pentru a-i ajuta pe cei care au nevoie? Cât o să fii martor la complezența celor aflați în siguranță până să îi acuzi și pe ei?

Sistemul ne testează limitele și ni le forțează, pentru că limitele lui sunt forțate la maximum. 26 de oameni dețin jumătate din avuția planetei. Capitalul global și democrația depind de interconectare, însă mecanismele de control și echilibrare ale acestor sisteme au fost prădate ori s-au dovedit ineficiente, lăsând multe guverne vulnerabile în fața corupției și a manipulării. A oportunismului și a setei de putere. Reglementările

bancare introduse pentru a preveni o altă prăbușire au fost aproape golate de conținut în multe dintre economiile lumii. Dreptul de vot este pretutindeni sub asediu. Acordurile de mediu stabilite pentru a împărți povara dezastrului iminent au eșuat aproape în totalitate. Multe guverne au în față o populație distrasă și apatică, așa că își arogă mai multă putere ca oricând.

Chiar dacă nu ți-ai propus să le citești, titlurile ziarelor sunt greu de ignorat. Fiecare zi aduce cu sine o nouă criză. Fiecare știre e modelată și înfrumusețată, apoi difuzată și discutată. Reinterpretată. O zi e compusă din 86.400 de secunde, însă petrecem cea mai mare parte a lor uitându-ne la o mână de imagini, citind doar câteva povești, manipulați de câteva personalități. Dispunem de o libertate de alegere deplină, dar miicii dirijori invizibili ai codurilor care conduc lumea ne atrag din nou și din nou către același număr redus de chipuri. De ce?

Pentru corporațiile și guvernele care conduc lumea e convenabil să ne simțim așa. Utilizatorii agitați ai rețelilor de socializare fac mai multe click-uri, iar click-urile – știm cu toții – aduc profituri uriașe pentru gigantii media. Și există un motiv real pentru care nu poți să-ți iei ochii de la toate astea. Nu are de-a face cu faptul că spectacolele pe care ni le oferă noile forme de media ar fi deosebit de distractive. Unele dintre ele sunt grotești. Altele sunt ciudate. Unele sunt grotești și ciudate în același timp. Însă au fost create pentru tine. De fiecare dată când folosim rețelele de socializare și internetul, se colectează date legate de felul în care ne mișcăm în spațiul virtual și de ceea ce ne mișcă; apoi, se identifică modalitățile de a ne menține conectați. Cea mai sofisticată inteligență artificială din lume este folosită pe noi ca pe niște cobai, iar noi ne dăm acordul în schimbul accesului gratuit.

E plăcut să ai un cuvânt de spus, senzație pe care noile forme de media ne-o oferă. E plăcut să ai o voce, chiar dacă e numai una singură într-o mare de voci. E plăcut să dispui de o

platformă, să fii urmărit, apreciat și privit, să ți se acorde atenție, chiar dacă într-un mod negativ. Pas cu pas, însă, pe măsură ce numărul utilizatorilor de rețele sociale ajunge la o treime din populația planetei, pierdem controlul asupra a ceea ce înseamnă să avem o voce. Dacă vorbim doar cu cei care sunt de acord cu noi, ce înseamnă asta? Dacă suntem în mod constant agitați de spectacolele abuzului, ale suferinței și ale distrugerii, în ce moment inflația revoltei devalorizează limbajul? Cum ne mai exprimăm dezgustul față de crime și distrugere când limbajul a fost pustii prin jafuri sau chiar prostie crasă?

Guvernele care conduc lumea și companiile de tehnologie care ne ajută să le urmărim – atât pe ele, cât și unii pe ceilalți – au strategii insidios convergente, cu efecte care poate nu au fost planificate, dar consolidează puterea. Ambele au de câștigat dacă suntem speriați și furioși. Dacă suntem răniți. Agitația ne oferă iluzia puterii, pentru că ne face să ne simțim vii, dar în realitate devenim mai ușor de manipulat. Votanții agitați votează sau nu în funcție de mesajele pe care le primesc. Consumatorii agitați cumpără. V-ați întrebat vreodată de ce muzica din restaurantele pline e asurzitoare? Ca să ne determine să plecăm mai repede. Utilizatorii agitați ai rețelilor de socializare rămân conectați. Astfel, fricii care ne cuprinde trupul, i se alătură încă o temere: suntem prostiți.

Ne aflăm în mijlocul unui război informațional. A început cu mult înaintea alegerilor din SUA din 2016 și nu se va sfârși prea curând, pentru că manipularea e foarte eficientă. Ea reprezintă cea mai ieftină formă de război inventată vreodată. Pentru doar câteva milioane de dolari, guvernul rus a aruncat Statele Unite într-un paroxism al haosului pe care nici măcar diferențele catastrofale de venituri nu au putut să îl atenueze. Nici măcar spectacolele de violență radicalizată. Astfel de intervenții au loc pretutindeni în lume. Ni se spune că știrile adevărate sunt false și știrile false sunt adevărate, în timp ce platformele care

ne livrează cea mai mare parte a acestor știri se spală pe mâini spunând că ele nu sunt altceva decât platforme, nu publiciști.

Nu suntem obligați să trăim așa. E mult mai greu să întoarcem spatele guvernelor decât canalelor media, astfel că una dintre cele mai importante întrebări pe care ni le punem astăzi este: ne vom îndrepta spre platformele care încă ne stau la dispoziție, care nu sunt folosite și încă ar mai funcționa dacă am putea cu toții, pentru o secundă, două, să privim dincolo de ecrane – către stradă, către piața publică și presa liberă (tipărită pe hârtie), către lăcașurile noastre de cult și către școli – sau ne vom folosi în continuare de cele care ne țin nervoși și distrași, care ne lasă pradă complezenței și apatiei, ne sustrag date și ne fac să ne simțim singuri și speriați, nemulțumiți de propria viață?

Trebuie să răspundem la această întrebare dificilă dacă vrem să îi mai redăm vreodată cuvântului a agita definiția de verb activ. Când l-ai auzit ultima oară în contextul agitării pentru schimbare? Al agitării pentru justiție? Pentru corectitudine? Pentru a pune capăt corupției? Acest vid pe care îl regăsești probabil în memoria ta ar trebui să îți arate că modurile de agitare au fost întoarse împotriva noastră. Dar putem schimba această direcție. Putem începe prin a înțelege că, de vreme ce e imposibil să întoarcem spatele întregului sistem, putem măcar să identificăm căile de a clădi spații în interiorul lui – spații vii, active, care permit schimbarea. Trebuie să alegem agitația în schimbul apatiei.

Inițial, agitatorii erau cei vocali. Cei care se mutau literalmente în piața orașului sau mergeau din casă în casă, priveau oamenii în ochi și le spuneau ceva. Cei care înțelegeau puterea ochilor și a urechilor, dar și cât de mult aveam nevoie să vedem ceva pentru a crede. În ultimele șapte decenii, odată cu apariția televizorului, am abstractizat aceste experiențe. Am ascultat și am privit oameni pe ecrane; ne-am mutat ochii de la lume – și

încă foarte ușor. Am invitat acești oameni în sufrageriile noastre fără să trebuiască măcar să îi servim cu o cafea.

Dar putem să ne retragem invitația. Chiar trebuie, dacă vrem să simțim ceva care să ne atragă în afara apatiei întunecate cu care privim lumea în flăcări. Diverse spații din jurul nostru ne cheamă. Sindicatul local. Parcurile. Piețele. Cafenelele. Bibliotecile. Centrele de meditație. Locurile acestea sunt mai greu de manipulat. Optimismul e mai greu de alungat de acolo. Dacă vrem să răsturnăm noțiunea de agitație, trebuie să ne îndepărtăm de formele care agită pentru a crea dependență și să ne întoarcem la spațiile care nu pot fi cu totul controlate de guverne sau de companiile de tehnologie. Putem să ne scoatem corpurile în lume și să provocăm agitație. Și atunci trupul va răsună ca un clopot.

[BODY] CORP

Nu primim decât unul singur. Tocmai de aceea are o asemenea forță. Fie că e mare sau mic, pistruiat sau colorat de soare, negru, cafeniu sau alb, într-o lume a nesfârșirii, propriul corp îți e sfârșitul. E locul în care tu devine eu. Executăm zilnic această translație în interiorul nostru, măsurând modul în care ne percepe sau ni se adresează lumea și răspunzând apoi prin intermediul rostirii. Prin privire. Ne creăm pe noi înșine prin improvizațiile adresării, încordându-ne corzile vocale pentru a produce un sunet. Puterea opresivă vrea să pună capăt acestei alegeri, a lucrurilor pe care le facem cu trupurilor noastre și a modului în care comunicăm cu ele. Vrea să dizolve această autonomie. Pentru a reuși, puterea opresivă trebuie să controleze corpul, să îl reducă, să îl aplatizeze. Tu ești tu, spune ea. Iar eu îți voi spune cine ești și ce ești menit să faci.

Astfel, în vremuri dificile, corpul începe să semene cu un simplu rezervor de durere. Formele tiraniei, în plină ascensiune, vor să ne convingă de acest lucru, asta înseamnă că sadismul lor funcționează. Înseamnă că am început să muncim în locul lor: să reducem anumite populații și corpuri la un simplu spectacol. În societatea modernă, există două tipuri de public pentru abuzuri comise asupra corpului: spectatorul și cel lovit, care e separat de propriul corp, astfel încât abuzurile îl definesc în totalitate. Dacă acest ciclu de vizualizare este prezentat suficient de des, persoana lovită va sfârși prin a comite abuzul pentru spectator.

Cultura noastră s-a transformat într-o mașinărie ajustată special pentru a construi astfel de imagini. Pentru a ne arăta corpuri negre și cafenii abuzate, corpuri de femei abuzate; pentru a difuza constant pornografia ale violenței. Consumăm

aceste imagini și devenim parte din ele, de parcă nu ar exista și alte moduri de a locui în propriile corpuri. De parcă în acest moment în lume n-ar trăi niciun om care fierbe spaghetti. Sau scrie o vedere. Sau descarcă un serial sau se roagă, sau strigă disperat. Niciun om care conduce singur în mașină pe un drum lung. Sau urcă în autobuz sau învață un poem, sau ridică o halteră, sau mângâie un sân înainte de a-l săruta, sau râde atât de tare încât cade de pe scaun și trage un vânt; niciun om care doarme sau care plânge de durere ori de furie, sau urlă de furie, sau, după toate astea, își duce buzele la microfon într-o după-amiază și spune: „Sunt aici”.

Misiunea noastră ca cetățeni este să ne reprogramăm cultura și să facem guvernele responsabile pentru nevoile noastre. Votăm și protestăm cu trupurile. Încă ne putem transforma cultura într-un antidot pentru acest ciclu toxic de imagini. Putem alege să nu ne mai injectăm cu el, putem găsi o nouă sevă dăătoare de viață. Una bazată pe adevăr – există violență; nu o putem ignora –, dar un adevăr care recunoaște totodată că niciun corp nu e conceput pentru a fi rănit, niciunul nu face față durerii mai bine decât altul. Putem crea o cultură prin venele căreia curge ideea că un corp e și un rezervor de bucurie, iar una dintre manifestările cele mai feroce ale bucuriei e rezistența. Cu toții știm că bucuria nu se exprimă în singurătate. Până și necredincioșilor le este greu, odată ajunși în sânul credincioșilor, să nege puterea bucuriei, a corpurilor care stau laolaltă cu alte corpuri și o exprimă la unison. De aceea există o asemenea forță electrizantă și în biblioteci, cu toate acele corpuri aplecate deasupra cărților, asupra bucuriei cuvântului. În unele zile – cele mai bune – simțim energia pe stradă, pășind unii pe lângă ceilalți, fiecare corp devenind o planetă în mișcare a forței și a bucuriei.

Oriunde ne-am afla, în calitate de cetățeni, deținem suveranitatea bucuriei din corpurile noastre. Asta înseamnă că nu putem fi răniți, reținuți, bătuți, scuipați, orbiți cu spray

lacrimogen, ținuiți sau sufocați pe nedrept: orice instituție care face așa ceva a început deja să-și piardă puterea. Atunci când un guvern începe să se bazeze pe instinctul de a constrânge pentru a rămâne la putere, trebuie să ne opunem cu îndârjire, cu toții. Dar trebuie să fim conștienți și că astfel de guverne au arătat ce mult se tem de forța corpului. Corpuri mărșăluind bucuroase pe străzi. Corpuri care protejează alte corpuri de durere. Corpuri care dansează, corpuri împodobite, corpuri dezgolate, corpuri care se ating, corpuri care citesc, corpuri care se roagă, corpuri mobilizate.

Deși fiecare dintre noi primește un singur corp, în fiecare dintre ele există un univers al complexității și al intensității. O presiune prea mare aplicată asupra corpurilor le va determina să se adune în altă parte, în căutarea bucuriei. Nu întrecerile în cheltuieli și rachetele îndreptate asupra popoarelor au pus la pământ Cortina de Fier; răspunzătoare a fost, de fapt, frumusețea blugilor albaștri îmbrăcând un corp frumos. Întrucât tind să consolideze puterea în mâinile câtorva oameni, guvernele se poartă ca o adunătură de sociopați și sadici. Ca entități, ele nu au capacitatea de a exprima bucurie, așa cum o fac corpurile. Este de datoria noastră să demonstrăm cum se face acest lucru, iar în acel proces de redefinire ne vom recupera propriile corpuri și ne vom aminti câtă putere avem.